

Digitalisering av audiovisuelt materiale i abm-institusjoner

På statsbudsjettet for 2019 er Nasjonalbiblioteket bevilget kr. 10 mill. til oppstart av arbeidet med å digitalisere audiovisuelt materiale for arkiver, bibliotek og museer.

Bevilgningen kommer etter at Kulturdepartementet i 2018 ga Nasjonalbiblioteket (NB) i oppdrag å kartlegge audiovisuelt (AV) kulturarvmateriale og på bakgrunn av kartleggingen utforme utkast til en plan for digitalisering av dette materialet.

Nedenfor følger en orientering om hvordan NB vil følge opp arbeidet og noen foreløpige resultater fra kartleggingen som er i gang.

Grunnleggende prinsipper i digitaliseringsarbeidet

Digitaliseringsplanen vil basere seg på to hovedprinsipper. Det første prinsippet handler om bevaring og går ut på at materialet som er mest truet og i fare for å bli ødelagt, vil bli prioritert. Det andre prinsippet gjelder effektivitet og innebærer at materiale med et visst volum må prioriteres slik at digitaliseringsarbeidet foregår rasjonelt.

Dersom særlige forhold tilsier det og etter avtale mellom NB og de enkelte virksomheter, vil det også kunne tas andre hensyn, f.eks. ved formidlingsbehov i forbindelse med jubileer, utgivelser o.l.

Andre grunnleggende prinsipper i samarbeidet mellom Nasjonalbiblioteket og eierinstitusjonene til materialet vil være:

- Før eventuell klargjøring og transport av materiale må eierinstitusjonen kontakte Nasjonalbiblioteket for nødvendig avklaring.
- Materiale som skal digitaliseres klargjøres i eierinstitusjonen etter avtale med Nasjonalbiblioteket.
- Nasjonalbiblioteket besørger transport av materialet fra eierinstitusjonen til Nasjonalbiblioteket.
- Materialet returneres til eierinstitusjonen etter digitaliseringen. Det vil være en opsjon om å lagre materialet i Nasjonalbibliotekets sikringsmagasiner dersom eieren ønsker dette.
- Eierinstitusjonen får det digitale resultatet av digitaliseringen og styrer selv generell forvaltning og eventuell formidling av dette.
- Nasjonalbibliotekets standarder og praksis legges til grunn i digitaliseringsarbeidet.
- Nasjonalbiblioteket sørger for at materialet bevares digitalt i et langtidsperspektiv, men det betyr ikke at Nasjonalbiblioteket overtar eierskap eller noen form for rettigheter til materialet.

Kartlegging og oppfølging

Høsten 2018 gikk det ut oppfordring fra NB pr. e-post om å delta i en nettbasert undersøkelse som ledd i kartleggingsoppdraget fra departementet. Oppfordringen gikk til alle som rapporterer statistikk til Arkivverket og enkelte andre virksomheter.

Undersøkelsen viser at det er store forskjeller mellom virksomhetene både når det gjelder omfang av AV-materiale og deres oversikt over eget materiale. NB vil ta kontakt med og følge opp flere av virksomhetene som oppgir at de ikke har oversikt over sitt audiovisuelle materiale.

Det planlegges iverksatt tre pilotprosjekter. Det ene vil foregå i samarbeid med Norsk teknisk museum, og det vil i tillegg bli tatt initiativ til samarbeid med to andre virksomheter.

Erfaringene fra dette vil bli brukt i arbeidet med utkastet til digitaliseringsplan som skal legges fram for Kulturdepartementet før sommeren.

Foreløpige resultater fra nettbasert undersøkelse

Av totalt ca. 230 mottakere av e-posten fra NB har så langt rundt 150 virksomheter respondert. Blant arkivene og museene har de fleste virksomhetene svart.

Det er fortsatt mulig å bidra til undersøkelsen.

Undersøkelsen bekrefter innholdet i statistikken fra Arkivverket, der det framgår at tre fjerdedeler av virksomhetene har audiovisuelt materiale. Den bekrefter at mange av institusjonene ikke kjenner omfanget av sitt audiovisuelle materiale og at mange av institusjonene oppbevarer AV-materiale i lokaler som ikke er egnet for langtidsbevaring av slikt materiale.

Kartleggingen viser at det er stor bredde i typer lydbærere og film- og videoformater ved virksomhetene. Mange virksomheter mangler avspillingsutstyr. Det er også stor variasjon i type innhold.

Over 75 prosent av virksomhetene svarer ja eller vet ikke på spørsmålet om de har AV-materiale som det haster spesielt med å få digitalisert av bevaringshensyn.

Vel 10 prosent av virksomhetene svarer at de selv i stor grad digitaliserer eller har digitalisert AV-materiale, men 40 prosent svarer i noen grad.

Mer enn 80 prosent svarer ja eller vet ikke på spørsmålet om de ønsker bistand fra NB til å vurdere AV-materiale med tanke på bevaring og digitalisering.

Kontaktinformasjon

For nærmere informasjon eller henvendelser kontakt:

Seniorrådgiver Arne Gundersen

e-post av-arven@nb.no

telefon 23 27 62 58

Nettside: <https://www.nb.no/audiovisuell-kulturarv/>